

लोकजागरूत

अंक - ४ | जानेवारी २०१४

आर्थिक मदत देणाऱ्या सरकारी योजना

संपादकीय...

माता आणि बाबू यांच्या आकोरण्याविषयी अक्षलेल्या योजना आष्टीच्या अंकात दिल्या होत्या. त्यावेळीच जाणवत होते की दाकिंद्र्यकेषेकदालील कुटुंबांकाठी, विशेषत: किंवितींकाठी उपयोगी पद्धु क्राकतील अशा संककाकच्या विविध योजना आहेत. पण त्यांची माहिती नक्खल्यामुळे त्यांचा लाभ वरीष महिनांपर्यंत पोचत नाही. या अंकात अशाच काही योजनांची माहिती दिलेली आहे. अर्थात केवळ माहिती असणे पुढेक्से नाही. योजनेच्या लाभाकाठी अर्ज करताना विविध कागदपत्रही लागतात, कागदपत्र नक्खतील तक लाभ मिळणे अशाक्य ठेकते. त्यामुळे प्रत्येक योजनेची माहिती देताना तिच्या लाभाकाठी अर्ज करताना कोणते कागदपत्र आवश्यक आहेत त्याची याढीक्षुद्धा दिलेली आहे. अर्ज करण्याकाठी कोणत्या व्यक्तीला क्षंपक करावा हेही सांभितले आहे. कंदाचित अशा कुटुंबातील व्यक्तीना वाचायला येत नक्षेल. त्यांच्यापर्यंत ही माहिती पोचवण्याची घरज आहे. त्यामुळे आपल्या भावात या माहितीच्या आष्टाके उक्ताद्या योजनेकाठी पान्त्र अक्षलेले कुटुंब किंवा महिला अक्खल्याचे आपल्याला लक्ष्यात आल्याक्त, आपण त्यांना लाभ मिळण्याकाठी भदत करायची आहे आणि तुम्ही ती निश्चितच कराल असा विश्वास आहे.

ट्रस्ट द्वाखान्यात गरीब व कमकुवत रुग्णांना मोफत उपचार ०३
इंदिरा गांधी राष्ट्रीय अपंग निवृत्ती वेतन योजना ०४
इंदिरा गांधी राष्ट्रीय विधवा निवृत्ती वेतन योजना ०५
राष्ट्रीय कुटुंब लाभ योजना ०६
श्रावणबाळ राज्य सेवा निवृत्ती वेतन योजना ०६
संजय गांधी निराधार योजना ०७

पावसाळ्यात शेतीचे सहा महिने उलटले की मग ऐन थंडीच्या दिवसांमध्ये पोटापाण्यासाठी गावाबाहेर जायचं हा रूपसिंगचा दरवर्षीचा ठरलेला कार्यक्रम होता. त्यालाच काय तर गावातल्या सगळ्याच बाया—पुरुषांना हेच करावं लागत होतं कारण शेतातलं पीक तर घरातल्या सगळ्यांची भूक कशीबशी भागवू शकतं पण मग जर कोणी आजारी पडलं, पोरांना शाळेत घालायचं म्हणलं, कपडालत्ता—दम्पर—वह्या—पुस्तकं या सगळ्याला तर पैसे मोजावेच लागतात. यासाठी मजुरी करून पैसे कमवावे लागतात.

रूपसिंगला मजुरीच्या ठिकाणी पोट जोरात दुखायला लागलं. खूपच जास्त त्रास असल्यामुळे तो जवळच्याच खाजगी दवाखान्यात गेला. डॉक्टरांनी अँपेंडिक्स आहे आणि

त्याच ऑपरेशन करायला लागेल, त्यासाठी २५ हजार रुपये खर्च येईल असं सांगितलं. रूपसिंगकडे पैसे नसल्यामुळे डॉक्टरांनी त्याला गोळ्या दिल्या आणि गावाकडे गेल्यावर सरकारी दवाखान्यात ऑपरेशन लवकरात लवकर करायला सांगितलं. रूपसिंग चांगलाच घाबरला होता नि वर ऑपरेशनच्या पैशांचं टेन्शन आलं होतं.

होळीचा सण जवळ आल्यामुळे मजुरीला वेगवेगळ्या ठिकाणी गेलेले लोकं घराकडे परत यायला सुरुवात झाली होती. रूपसिंगपण नुकताच नाशिकवरून आपल्या गावी परत आला होता. रूपसिंग गावात निघाला नि रस्त्यात त्याचा मित्र सचिन भेटला.

सचिन: मग काय यंदा चांगली कमाई झाली आहे वाटतं. यावेळीची होळी एकदम जोरात आहे तर..

रूपसिंग: कसली आलीए जोरात होळी? अरे मजुरीला गेलो तिथं पोट दुखायला लागलं. डॉक्टरकडे गेलो तर त्यांनी ऑपरेशन करायला लावलयं. खर्च २५ हजार सांगितलायं. माझं तर डोकं चालना झालय. काय करू काय कळत नाय बघ.

सचिन: अरे इतकं टेन्शन नको घेऊ. शहाद्याला कुठलातरी ट्रस्टचा दवाखाना आहे. तिथं आपल्यासारख्या लोकांसाठी मोफत उपचार होतात. अरे आपल्या पाड्यातली मीनाबाई माहिती ना तुला. तिला पाठीचं दुखणं सुरु झालं होतं, पण पैसे नाहीत म्हणून दवाखान्यात जात नव्हती. एका संस्थेतील ताई मीनाबाईला त्या ट्रस्टच्या दवाखान्यात घेऊन गेल्या. तिच्याकडे पिवळं रेशन कार्ड होतं त्यामुळे दवाखान्याचा तिचा काहीच खर्च आला नाही.

रूपसिंग: काय सांगतो! असं असल तर बेस्ट होईन बघ. मीनाबाईला वैजूताईनी दवाखान्यात नेलं होतं का? मला वैजूताई माहितीये त्यांच्या मीटिंगला माझी बायको जाते कधी कधी.

सचिन: हे तर भारी झालं. मग वहिनीबरोबर जा वैजूताईकडे अन् सगळी माहिती विचारून घे.

रूपसिंग: तुझ्याशी बोललो बरं वाटलं बघ. अन् ट्रस्ट दवाखान्याबद्दल माहिती पण कळाली. आता जातो तिकडचं.

रूपसिंग तडक घरी गेला आणि सखूला घेऊन वैजूताईकडे गेला. वैजूताई रस्त्यातच त्यांना भेटली.

वैजूताई: सखू कुठं निघाला जोडीने? मी तुझ्याकडे येत होते. आज आपल्याला मीटिंग घ्यायची आहे. करमसिंगभाऊ सरकारच्या योजनाबद्दल सांगणार आहे.

रूपसिंग: ताई आम्ही तुमच्याकडे ट्रस्ट दवाखान्याची माहिती समजून घ्यायला येत होतो. मला अँपेंडिक्सचं ऑपरेशन करायला सांगितलं आहे.

बोलता बोलता ते तिघं ताईच्या ऑफिसमध्ये आले. सखूने ताईला रूपसिंगच्या ऑपरेशनच्या खर्चाबद्दल सांगितलं.

वैजूताई: काही काळजी करू नको. ट्रस्ट हॉस्पिटलमध्ये ऑपरेशनसाठी काही खर्च येणार नाही. तालुक्याच्या किंवा जिल्ह्याच्या ठिकाणी हा दवाखाना असतो. तुमच्याकडं पिवळं रेशन कार्ड आहे ते बरोबर घेऊन जा. आणि हे पत्रक घे, यात ट्रस्ट हॉस्पिटलची सगळी माहिती लिहिली आहे.

ट्रस्ट दवाखान्यात गरीब व कमकुवत रुग्णांना मोफत उपचार

मुंबई चॅरिटेबल ट्रस्ट अँक्ट, १९५० नुसार चॅरिटी कमिशनर यांच्या सुचनानुसार ज्या दवाखान्यांची नोंदणी ‘ट्रस्ट (सेवादायी) दवाखाना’ म्हणून झालेली आहे अशा दवाखान्यांमध्ये या योजनेचा लाभ मिळतो.

या योजनेची पात्रता:

- * गरीब (निर्धन कुटुंब) म्हणजे त्या कुटुंबातील व्यक्तीचे वार्षिक उत्पन्न हे ५०,००० पेक्षा कमी रुपये आहे.
- * आर्थिकदृष्ट्या कमकुवत घटकातील व्यक्ती म्हणजे अशी व्यक्ती जीचे वरील एकूण वार्षिक उत्पन्न ५०,००० पेक्षा जास्त आहे पण १,००,००० पेक्षा कमी आहे.
- * दारिद्र्यरेषेखालील रेशन कार्ड असलेले कुटुंब.

अर्ज कोणाकडे करावा:

- * दवाखान्यात गेल्यावर ‘मेडिकल सोशल वर्कर’ कडे अर्ज करावा.

योजनेतील लाभ:

- * अशा खाजगी ट्रस्टच्या दवाखान्यांमध्ये गरीब कुटुंबासाठी प्रत्येक विभागातील वैद्यकीय तपासणी आणि उपचार मोफत करण्यात येतो. आर्थिकदृष्ट्या कमकुवत घटकातील व्यक्तीला तपासणी व उपचारासाठी ५०% सवलत दिली जाते.
- * या योजनेअंतर्गत ट्रस्टच्या एकूण दवाखान्यातील खाटांपैकी १० टके खाटा गरीब घटकातील लोकांसाठी व १० टके खाटा ह्या आर्थिकदृष्ट्या कमकुवत कुटुंबांच्या वैद्यकीय तपासणी व उपचारांसाठी राखीव असतात.

योजनेसाठी लागणारी कागदपत्रे:

- * उत्पन्नाचा दाखला किंवा दारिद्र्य रेषेखालील कुटुंबाच्या यादीमध्ये नाव असल्याचा उतारा, किंवा पिवळे रेशन कार्ड.

अशा ट्रस्टच्या दवाखान्यात डिपॉजिट किंवा कोणत्याही प्रकारची आगावू रक्कम भरावी लागत नाही.

जिकड हा ट्रस्टचा
दवाक्वाना आहे तिकड
ठीक आहे पण जिथ
नाही तिथ काय?

अरे, कक्काकी दवाक्वान्यात
तक अनेक इलाज मोफत
किंवा कभी क्वर्चर्त होतात.
मर्ने कक्काळा टैन्कीन...

रूपसिंग: ताई लय मोलाची माहिती दिली तुम्ही. मी उद्याच शहाद्याच्या दवाखान्यात जातो नि ऑपरेशनचं ठरवून येतो.

वैजूताई: चला आता आपण मीटिंगसाठी सगळ्यांना निरोप देऊ. रूपसिंग तू पाड्यातल्या सगळ्या पुरुषांना मीटिंगसाठी घेऊन ये.

गावातल्या चौकात रूपसिंग, सचिन, राहुल, मोहन आणि कैलास सगळे जमले होते. रूपसिंगने वैजूताईकडून

मिळालेली माहिती जमलेल्या इतरांना सांगितली. संध्याकाळच्या मीटिंगबद्दल पण सांगितलं.

राहुल: कालच गावात दवंडी होती की सरकारी योजनाबद्दलच्या माहितीची मीटिंग आहे, चला आपण सगळे त्या मीटिंगला जावू आणि काय योजना आहेत ते जरा समजून आपल्याला काय फायदा आहे का ते बघू.

मीटिंगसाठी बरेच बाया-पुरुष जमले होते. सरपंचबाईने सगळ्यांचं स्वागत करून आजच्या मीटिंगचा विषय सांगितला. करमसिंगभाऊजची ओळख करून त्यांना माहिती द्यायला सांगितले. आज तर ग्रामसेवक पण आले होते.

करमसिंगभाऊ: सरकारच्या आपल्यासाठी कितीतरी योजना आहेत. पण त्याची माहिती नसल्यामुळे आपल्याला काही उपयोग होत नाही. आज आपण काही योजना समजून त्याचा उपयोग करून घेणार आहोत. गावचे ग्रामसेवक यासाठी आपल्याला नक्की मदत करतील म्हणूनच उशिरा मीटिंग असून पण ते आले.

संजय: भाऊ आमच्यासारख्या अपंग लोकांसाठी काय असलं तर बोला. किती खेपा घालून झाल्या समाजकल्याण आफिसात पण कोणी नीट माहिती सांगितली नाही.

करमसिंगभाऊ: खरं आहे भाऊ तुझं म्हणूनच आज आपण ही माहिती समजून घेणार आहे. अपंग लोकं धडधाकट व्यक्तींसारखं काम करू शकत नाहीत आणि अशा वेळी त्यांचा सांभाळ होण अवघड होतं त्यासाठीची 'इंदिरा गांधी राष्ट्रीय अपंग निवृत्ती वेतन योजना' आहे. त्याची माहिती नीट समजून घेऊन ही मीटिंग झाल्यानंतर आपली नावं द्या.

इंदिरा गांधी राष्ट्रीय अपंग निवृत्ती वेतन योजना

या योजनेची पात्रता:

- * ४० टक्के किंवा त्यापेक्षा अधिक शारीरिक किंवा मानसिक अपंगत्व असणारी व्यक्ती
- * १८ ते ५९ या वयोगटातील अपंग व्यक्ती
- * पिवळे रेशन कार्ड असणारे कुटुंब

अर्ज कोणाकडे करावा: तहसीलदार

योजनेतील लाभ:

- * दर महिन्याला निवृत्ती वेतन म्हणून ३०० रुपये आणि 'संजय गांधी निराधार अनुदान योजने' अंतर्गत ४०० रुपये असे एकूण ७०० रुपये निवृत्ती वेतन दर महिन्याला मिळेल.

योजनेसाठी लागणारी कागदपत्रे:

वयाचा दाखला: ग्रामपंचायतीच्या किंवा महानगरपालिकेच्या जन्म नोंद वहीतील उताऱ्याची प्रत, किंवा शाळा सोडल्याचा दाखला किंवा रेशनकार्ड किंवा मतदान कार्ड यावर असलेला वयाचा उतारा.

रहिवासी दाखला: नगरसेवक, तलाठी यांनी दिलेला रहिवासी असल्याचा दाखला, किंवा कोणत्याही न्यायालयाने दिलेला रहिवासी दाखला.

उत्पन्नाचा दाखला: दारिद्र्य रेषेखालील कुटुंबाच्या यादीमध्ये नाव असल्याचा उतारा, किंवा पिवळे रेशन कार्ड.

अपंगत्वाचे प्रमाणपत्र: जिल्हा शल्यचिकित्सक (सिव्हिल सर्जन) यांच्याकडून मिळालेले प्रमाणपत्र.

राहूल: म्हणजे मंदाबाईला पण या योजनेसाठी अर्ज करता येईल, बरं झालं. ती लहानपणापासून डोक्याने मतीमंद असल्यामुळे कोणी तिला बघत नाही. दोन पैसे जवळ असतील तिच्या पोटाला पण चार घास मिळतील.

सकू: ती माझ्याच घराजवळ राहती. मी तिला घेऊन येईन ग्रामपंचायतीत अर्ज करायला.

द्युमितीकरण लोकांना कळत नाही या कागदपत्रांचं तक हे अपेक्षा आणि मतीमंडे लोकांना कळल क्षमजायचं?

त्यांना क्षमजत नक्षलं तकी त्यांच्या धकातल्या आणि आवातल्या लोकांनी त्यांना भद्रत करायला हवी.

ग्रामसेवक : पिवळ रेशन कार्ड असणाऱ्या विधवा बाया असतील तर त्यांच्यासाठी पण एक योजना आहे. असं म्हणून एक बोर्ड हातात धरला ज्यावर लिहिलं होतं, 'इंदिरा गांधी राष्ट्रीय विधवा निवृत्ती वेतन योजना'.

इंदिरा गांधी राष्ट्रीय विधवा निवृत्ती वेतन योजना

या योजनेची पात्रता:

- * ४० वर्षे पूर्ण व ५९ वर्षाखालील विधवा.
- * दारिद्र्यरेषेखालील कुटुंब.
- * पतीचे निधन झाल्याबद्दलचा संबंधित ग्रामपंचायतील मृत्यू नोंदवहीत उतारा असणे आवश्यक असते.

अर्ज कोणाकडे करावा: तहसीलदार

योजनेतील लाभ:

- * दर महिन्याला ३०० निवृत्ती वेतन
- * व्यक्तीचे बँकत खाते असावे. दर महिन्याला या खात्यातून पेन्शन काढणे आवश्यक आहे नाही तर ती पुन्हा राज्य शासनाकडे जमा हेते.
- * व्यक्ती अपेक्षा असल्यास रक्कम मनिअॉर्डरने पाठवण्यात येते.

योजनेसाठी अर्जासोबत लागणारी कागदपत्रे:

वयाचा दाखला: ग्रामपंचायतीच्या किंवा महानगरपालिकेच्या जन्म नोंद वहीतील उताऱ्याची प्रत, किंवा शाळा सोडल्याचा दाखला किंवा रेशनकार्ड किंवा मतदान कार्ड यावर असलेला वयाचा उतारा.

रहिवासी दाखला: नगरसेवक, तलाठी यांनी दिलेला रहिवासी असल्याचा दाखला, किंवा कोणत्याही न्यायालयाने दिलेला रहिवासी दाखला.

उत्पन्नाचा दाखला: दारिद्र्य रेषेखालील कुटुंबाच्या यादीमध्ये नाव असल्याचा उतारा, किंवा पिवळे रेशन कार्ड.

मृत्यू दाखला: पतीचे निधन झाल्याबद्दलचा दाखला.

दरवर्षी ह्यातीचा अर्ज मार्च ते जानेवारी महिन्यात भरून देणे गरजेचे आहे.

जमुनाबाई: माझ्या नव्याला जाऊन तर तीन-चार साल झाले. मला तर कधी नाय मिळाली इंदिराबायची पेनशन.

करमसिंगभाऊ: तुला पेनशन मिळाली नाय हे खरं पण तू कधी अर्ज केलाय का? आता जरा ध्यान देऊन ऐक अन् उद्या सगळी कागद घेऊन तालुक्याच्या आफिसात तहसीलदाराकडं अर्ज कर.

रणसिंग: भाऊ घरातला कर्ता माणूस गेल्यावर पण सरकार कायतरी देतं म्हणत्यात ते सांगा की जरा.

करमसिंगभाऊ: तुला कळलंय ते बरोबर आहे रणसिंग. घरातल्या कर्त्या माणसाला अचानक मरण आलं तर कुटुंबाला थोडा हातभार म्हणून सरकारची 'राष्ट्रीय कुटुंब लाभ योजना' आहे.

राष्ट्रीय कुटुंब लाभ योजना

या योजनेची पात्रता:

- * वयाचे १८ वर्षे पूर्ण व ६५ वयाखालील व्यक्ती.
- * कुटुंबप्रमुखाची मयत झाली असल्यास ही योजना पात्र ठरते.

अर्ज कोणाकडे करावा: तहसीलदार

योजनेचा लाभ:

- * घर चालवणा-या कुटुंबप्रमुखाचा अपघाती किंवा नैसर्गिक मृत्यु झाल्यास या योजनेसाठी अर्ज करता येतो. अर्ज दिल्यानंतर त्याची सत्य पडताळणी होऊन त्या कुटुंबास एकरकमी २०,००० रुपये शासनाकडून मिळतात.

योजनेसाठी अर्जासोबत लागणारी कागदपत्रे:

वयाचा दाखला: ग्रामपंचायतीच्या किंवा महानगरपालिकेच्या जन्म नोंद वहीतील उताऱ्याची प्रत, किंवा शाळा सोडल्याचा दाखला किंवा रेशनकार्ड किंवा मतदान कार्ड यावर असलेला वयाचा उतारा.

रहिवासी दाखला: नगरसेवक, तलाठी यांनी दिलेला रहिवासी असल्याचा दाखला, किंवा कोणत्याही न्यायालयाने दिलेला रहिवासी दाखला.

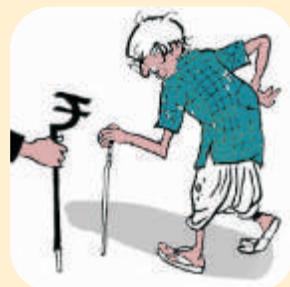
उत्पन्नाचा दाखला: दारिद्र्य रेषेखालील कुटुंबाच्या यादीमध्ये नाव असल्याचा उतारा.

मृत्यू दाखला: कुटुंबप्रमुख मयत दाखला.

कुटुंबप्रमुखाच्या मृत्यूनंतर एक वर्षाच्या आत अर्ज करावा.

वैजूताई: या योजनांसारखीच म्हाताच्या बाया-पुरुषांसाठी पण 'श्रावणबाळ राज्य सेवा निवृत्ती वेतन योजना' आहे. जास्त वय झाल्यावर काम होतं नाहीत. आपल्याला तर सरकारी नोकरी नाही की नोकरी संपली नि पेन्शन सुरु झाली. पण या योजनेमुळे म्हाताच्या लोकांसाठी पेन्शन सुरु झालीय.

श्रावणबाळ राज्य सेवा निवृत्ती वेतन योजना

या योजनेची पात्रता:

- * ती व्यक्ती किमान १५ वर्षांपासून महाराष्ट्र राज्याची रहिवासी असणे आवश्यक आहे.
- * त्या व्यक्तीचे वय ६५ किंवा ६५ वर्षावरील असावे.
- * ग्रामीण किंवा शहरी भागातील दारिद्र्य रेषेखालील कुटुंब असावे.
- * दारिद्र्य रेषेखाली नसलेले परंतु २३,००० रुपये पर्यंत वार्षिक उत्पन्न असणारे कुटुंब.

अर्ज कोणाकडे करावा: तहसीलदार

योजनेचा लाभ:

- * या योजनेत शासनातर्फे दर महिन्याला ६०० रुपये मिळतात.
- * एकाच कुटुंबातील दोन व्यक्तींना या योजनेअंतर्गत रक्कम मिळणार असेल तर ती ९०० रुपये मिळते.

योजनेसाठी अर्जासोबत लागणारी कागदपत्रे:

वयाचा दाखला: ग्रामपंचायतीच्या किंवा महानगरपालिकेच्या जन्म नोंद वहीतील उताऱ्याची प्रत, किंवा शाळा सोडल्याचा दाखला किंवा रेशनकार्ड किंवा मतदान कार्ड यावर असलेला वयाचा उतारा.

रहिवासी दाखला: नगरसेवक, तलाठी यांनी दिलेला रहिवासी असल्याचा दाखला, किंवा कोणत्याही न्यायालयाने दिलेला रहिवासी दाखला.

उत्पन्नाचा दाखला: दारिद्र्य रेषेखालील कुटुंबाच्या यादीमध्ये नाव असल्याचा उतारा, किंवा तहसीलदार किंवा उपविभागीय अधिकारी यांनी दिलेला दाखला.

फोटो: दोन फोटो.

शासनाच्या इतर कोणत्याही योजनेखाली नियमित मासिक पैसे मिळत असल्यास ती व्यक्ती या योजनेचा लाभ घेण्यासाठी पात्र राहत नाही.

म्हाताक पणाची क्षोयबी
क्षककाक बघताय तक...

वनसिंग: ताई हे सरकारनं बरं केलं म्हणायचं आमच्यासारख्या म्हाताच्यांसाठी. उद्या गावातल्या समद्या म्हाताच्या बाया-पुरुषांना घेऊन जातो अन् या पेनशनसाठी अर्ज करतो.

करमसिंगभाऊ: असंच सगळ्यांनी मिळून आपला फायदा करून घेतला पाहिजे. सगळे मिळून असले तर एक-दुसऱ्याला मदत होती.

तकणपनी ज्यांनी आपला धाम
माळून हे जभ चालवलं त्याच्या
म्हाताकपणाची क्षोय क्षककाकने
करणे ठा तक आपणा कंगळ्यांचा
हक्क आहे.

तापीबाई: त्या मगनच्या पोरांसाठी काय योजना हाय कारं, आई-बाप मेल्यापासून लय हाल चाललेत बघ त्या पोरांचे.

करमसिंगभाऊ: अरं आहे की, ज्यांना कसलाही आधार नाही अशांसाठी ‘संजय गांधी निराधार योजना’ आहे.

संजय गांधी निराधार योजना

या योजनेची पात्रता:

- * किमान १५ वर्षांपासून महाराष्ट्र राज्याचा रहिवासी असणे आवश्यक आहे.
- * वय ६५ वर्षांपेक्षा कमी असावे.
- * कुटुंबाचे वार्षिक उत्पन्न २१,००० पर्यंत असावे.

अर्ज कोणाकडे करावा:

- * तहसीलदार

योजनेचा लाभ:

- * शासनातर्फे दरमहा ६०० रुपये व एका पेक्षा अधिक म्हणजे एकाच घरातल्या दोघांना ही योजना मिळणार असेल तर ९०० रुपये भेटतात.

या पात्रतेत बसणारे कोण अर्ज करू शकतात:

- * अपंग - डोळ्याने न दिसू शकणारे, बोलता न येणारे, ऐकू न येणारे, अस्थिव्यंग असणारे, मतिमंद यात बसणारे पुरुष व स्त्रिया.
- * आजारामुळे घर न चालवू शकणारे - क्षयरोग (टी.बी.), पक्षाघात, कर्करोग, एच.आय.व्ही. किंवा एडसू, कृष्टरोग, सिकलसेल व सार्वजनिक आरोग्य विभागाने निश्चित केलेले आजार असणारे पुरुष व स्त्रिया.
- * निराधार महिला, निराधार विधवा, घटस्फोट झालेल्या पण पोटगी न मिळणाऱ्या स्त्रिया किंवा योजनेत असणाऱ्या रकमेपेक्षा कमी पोटगी मिळणाऱ्या महिला परित्यक्ता, देवदासी, अत्याचारित महिला, वेश्या व्यवसायातून मुक्त केलेल्या महिला, तृतीयपंथी.
- * आत्महत्या केलेल्या शेतकऱ्याच्या कुटुंबाचे वार्षिक उत्पन्न २१००० पेक्षा कमी असल्यास ते कुटुंब. १८ वर्षाखालील अनाथ मुले.

योजनेसाठी अर्जासोबत लागणारी कागदपत्रे:

वयाचा दाखला: ग्रामपंचायतीच्या किंवा महानगरपालिकेच्या जन्म नोंद वहीतील उताऱ्याची प्रत, किंवा शाळा सोडल्याचा दाखला किंवा रेशनकार्ड किंवा मतदान कार्ड यावर असलेला वयाचा उतारा.

रहिवासी दाखला: नगरसेवक, तलाठी यांनी दिलेला रहिवासी असल्याचा दाखला, किंवा कोणत्याही न्यायालयाने दिलेला रहिवासी दाखला.

उत्पन्नाचा दाखला: ५ रुपयांच्या कोर्ट फी स्टॅपवर केलेल्या अर्जानुसार दारिद्र्य रेषेखालील कुटुंबाच्या यादीमध्ये नाव असल्याचा उतारा.

अपंगत्वाचे प्रमाणपत्र: जिल्हा शल्य चिकित्सक (सिंचिल सर्जन) कडील अपंग प्रमाणपत्र.

आजाराचा दाखला: जिल्हा शल्य चिकित्सक (सिंचिल सर्जन) किंवा जिल्हा रुग्णालयाचे वैद्यकीय अधीक्षक यांनी दिलेला दाखला.

मृत्यु दाखला: नवज्याचे मृत्यु दाखला.

अनाथ असल्याचा दाखला: ग्रामसेवक किंवा मुख्याधिकारी किंवा प्रभाग अधिकारी यांनी दिलेला व गटविकास अधिकारी किंवा प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक बाल विकास योजना यांनी सही शिक्यासह दिलेला दाखला.

म्हणजे क्षमत्यांकाठीच
योजना केल्यात
म्हणायचं तक क्षक्काक्ने

या योजना आपल्या देक्कात
अक्षणे ही क्षक्काक्ची
जबाबदारी आहे आणि
आपला अद्विकाक.

ग्रामसेवक : कोणत्याही योजनेसाठी अर्ज करताना काही गोष्टी लक्षात ठेवायला पाहिजे.

लक्षात ठेवायच्या गोष्टी

- + शासकीय योजनांची अंमलबजावणी करण्याची जबाबदारी ग्रामसेवक, तलाठी किंवा त्या संबंधित विभागाकडे असते.
- + अर्जासोबत लावण्यासाठी झेरॉक्स केलेली कागदपत्र सही व शिक्का असलेली पाहिजेत. यासाठी शाळेचे मुख्याध्यापक, विशेष कार्यकारी दंडाधिकारी यांची मदत घेता येईल.
- + रेशन कार्ड नसेल तर सरपंच किंवा ग्रामसेवक यांनी दिलेला रहिवासी दाखला जोडता येऊ शकतो.
- + एका योजनेचा फायदा मिळत असेल तर दुसऱ्या योजनेसाठी अर्ज करता येत नाही, असं सरकारचं धोरण आहे. यामुळे अर्ज करण्याआधी याबदल सगळी माहिती समजून घ्यायला पाहिजे.
- + योजनेमध्ये मिळणारे पैसे बँकेत किंवा पोस्टात जमा केले जातात त्यामुळे गरजेनुसार बँकेत किंवा पोस्टात खाते उघडावे लागू शकते.

करमसिंगभाऊ: कोणाला योजनेसाठी अर्ज करायचा असेल तर काय करायला पाहिजे हे परत एकदा समजून घेवूया.

पहिली पायरी

गावात सरपंच, ग्रामसेवक आणि तलाठ्याकडून योजनेची सगळी माहिती समजून घेणे. योजनेचा अर्ज ग्रामसेवकाकडून घेणे.

दुसरी पायरी

अर्जासोबत जोडण्यासाठी आवश्यक कागदपत्राची झेरॉक्स काढून त्यावर सही व शिक्का घेणे.

तिसरी पायरी

माहिती लिहिलेला अर्ज व अर्जासोबत जोडायची कागदपत्रं बरोबर आहेत हे ग्रामसेवक किंवा तलाठ्याकडून तपासून घेणे. हा अर्ज व कागदपत्रं तहसीलदाराकडे देणे.

रूपसिंग: आज आपण सगळे मिळून या मीटिंगमध्ये ठरवूयात की सरकारकडून गावात येणारा पैसा परत जाऊ द्यायचा नाही. आपल्यासाठी असणाऱ्या सगळ्या योजनांचा फायदा घ्यायचा अन् यासाठी एकमेकांना मदत करायची.

सगळ्यांनी रूपसिंगच्या बोलण्याला होकार दिला अन् ग्रामसेवकाला उद्या पंचायतीत येऊन अर्ज घेतो, असं सागून अजून गावातील इतरांना पण ही माहिती सांगू असं करमसिंगभाऊ नि वैजूताईला आत्मविश्वासाने आणि उत्साहाने सांगितलं.

आपण पण आपल्या गावात अशी मीटिंग घेऊया. रूपसिंग आणि त्याच्या गावातील सगळ्यांनी ठरवल्याप्रमाणे सरकारकडून गावात येणारा पैसा परत जाऊ द्यायचा नाही असा निश्चय करूयात.

संदर्भ पुस्तिका: विकासाच्या योजना:आपल्यासाठी, तथापि-माविस, संकेतस्थळे * चित्रे: संकेतस्थळे

जनार्थ आदिवासी विकास संस्था

प्लॉट नं. ८, रमागिरी, विजयनगर, शहादा-४२५४०९, जि.-नंदुरबार

फ़ोन: ०२५६५-२२३१६५ / २२५४९५ ईमेल : janarthorg@rediffmail.com

